

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis *Peer-reviewed journal*

Ročník 49
Volume 49

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházk,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, hrad (top right). Cf. the article by J. Doležel
in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2008

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

Neolit

Neolithic

Neolithikum

BĚLOTÍN (OKR. PŘEROV)

„Železná brána“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V únoru až dubnu 2007 proběhl výzkum sídliště na trase dálnice D47 v úseku 4705. Lokalita leží na břehu Vraženského potoka, na mírném svahu obráceném k severovýchodu, s nadmořskou výškou 320 m. Naleziště lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 25–12–13, v souřadnicích Z s.č.:J s.č.–125 mm : 166 mm, 120 mm : 170 mm, 112 mm : 160 mm. Celkově bylo nalezeno ve 228 objektech mizivé množství nálezů. Tři jámy, jednalo se převážně o dlouhé nepravidelné oválné objekty orientované SZ–JV, obsahovaly štípanou industrii a zlomky keramiky datované do období kultury s lineární keramikou.

Marek Kalábek

Resumé

Bělotín (Bez. Přerov). „Železná brána“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

BĚLOV (OKR. ZLÍN)

„Horní pole“. MMK. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu na katastrálním území obce Bělov byla objevena mladoneolitická lokalita. Rozsahem menší sídliště je situováno na severním okraji obce, v trati „Horní pole“, na svahu s východním sklonem spadajícím z kóty Kukla (297,4 m). Nadmořská výška lokality se pohybuje v rozmezí cca 230–240 m n. m. Její poloha umožňuje kontrolu údolí Moravy v prostoru severního vstupu do Napajedelské brány.

Sběrem byly získány nepočtené zlomky keramiky, štípaná a broušená kamenná industrie. Některé keramické střepy dosahují větších rozměrů, jejich výpovědní hodnota však není valná. Determinovat se podařilo okraj z mísy a fragment mísy na nožce. Štípanou kamennou industrii tvoří pouze ústěp ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury a nevýrazný zlomek jádra (?) ze silicitu severské proveniencí. Broušenou kamennou industrii zastupuje ostří sekery ze zelené břidlice typu Želešice.

Získanou kolekci lze chronologicky zařadit do průběhu kultury s moravskou malovanou keramikou.

Do prostoru lokality jsou situovány aktuální stavební aktivity, proto by se měla stát předmětem zájmu záchranné archeologie.

Příspěvek vznikl v rámci grantového projektu GA ČR 404-05-H527.

Martin Kuča, Zdeněk Schenk, Petr Škrdla

Resumé

Bělov (Zlín district). Lengyel Culture. Settlement. Surface survey.

BRANKOVICE (OKR. VYŠKOV)

„Kyniska“ – nová průmyslová zóna. LnK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V květnu a červnu 2007 proběhla druhá etapa výzkumu v postupně zastavované průmyslové zóně západně od Brankovic v trati „Kyniska“. V prostoru stavby závodu OPAL byla prozkoumána souvislá plocha o celkové rozloze 0,9 ha, situovaná patrně v jádru polykulturní archeologické lokality, narušené již v roce 2004 při přípravě zóny (Parma 2005). Nejstarší komponentou jsou sídlištní objekty kultury s lineární keramikou, rozptýlené po celé západní polovině plochy A. Vedle rozsáhlých hliníků a běžných podélných stavebních jam stojí za pozornost objekty 701 a 725, u nichž lze díky relativně plochým dnům a pravidelným půdorysům uvažovat i o možné interpretaci jako zahloubených chat. Zejména v případě obj. 701 by tomu nasvědčovala i přítomnost otopného zařízení, problémem však je, že u obou objektů došlo k značně nepřesnému vybrání (spíše „přebrání“) záspy a vytvarované obrysy plně neodpovídají realitě.

Další neolitickou komponentu představuje sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou, reprezentované opět především hliníky a menšími sídlištními jámami, zabírající prostorově přibližně stejný rozsah jako sídliště LnK.

David Parma

Literatura

Parma, D. 2005: Brankovice (okr. Vyškov), *Přehled výzkumů 46 (2004)*, 215.

Resumé

Brankovice (Bez. Vyškov) „Kyniska“. LBK, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRAVANTICE (OKR. NOVÝ JÍČÍN)

Extravilán. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou dálnice D 47, úseku stavby 4706 (Hladké Životice–Bílovec) byla na podzim 2006 v lokalitě 11 (staničení cca 135.75 - 135.9 km) zjištěna a následně ve dnech 26. 10. 2006–21. 5. 2007 prozkoumána část pravěkého sídliště.

Naleziště se nachází na jižním okraji obce Bravantice, východně nad výjezdem z obce a odbočkou do Studénky, na mírném severozápadně orientovaném svahu v nadmořské výšce cca 242–244 m. Přibližně 150 m západním směrem od naleziště protéká místní vodoteč Sezina, která se o 400 m jižně vtéká do říčky Bílovky. Terén v prostoru naleziště směrem k východu přechází v plošinu, která pozvolná klesá k další bezejmenné vodoteči.

Stavební činností byl narušen západní okraj pravěkého sídliště, které se s největší pravděpodobností nachází i směrem východním ve stavbu nenarušeném prostoru zemědělské půdy.

Přibližnou polohu popisovaného naleziště je možné identifikovat na ZM 1:10 000, listu 15-43-17, v okruhu bodu 171 : 38 od západní : jižní sekční čáry.

Během záchranného výzkumu bylo zdokumentováno na 160 sídlištních objektů a kúlových jam. Z celkového počtu převládaly kúlové jámy (134), které se koncentrovaly minimálně na pěti místech, kde tvořily části půdorysů dlouhých kúlových domů, v některých případech i se stavebními jámami po jejich delších stranách (obr. 1). Dokumentovány byly také mělké rozsáhlé hliníky a běžné sídlištní jámy. Obecně je možné sídliště datovat do období kultury s lineární keramikou. Výzkum je v současné době ve stavu laboratorního zpracování.

Tereza Krasnokutská

Resumé

Bravantice (Bez. Nový Jíčín). Extravilán der Gemeinde. Linienbandkeramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. BOHUNICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Ulice Kamenice. LnK (?). Pohřeb na sídlišti (?). Záchranný výzkum.

V listopadu roku 2007 byl v dodatečně provedeném svahování severní hrany zářezu pro rozšíření střední části ulice Kamenice náhodně objeven narušený objekt s lidskými kosterními pozůstatky. Místo leží v nadmořské výšce okolo 280 m, na severovýchodním okraji mírně k severovýchodu ukloněné plošiny, která tvoří sedlo mezi Kamenným vrchem na západě a Červeným kopcem na východě. Zbývající obvod plošiny vymezují svahy na severu

Obr. 1: Bravantice . Půdorys domu LnK od západu (struktura č. 05), letecká fotografie. *Abb. 1: Bravantice. Grundriss des Hauses der LBK von Westen (Struktur Nr. 05), Aerofotografie.*

prudce spadající k řece Svratce, na jihu pozvolněji klesající k Leskavě, pravému přítoku Svratky. Přesná poloha nálezu je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-04, určena bodem o souřadnicích 278:182 mm od Z:J s. č. Po začátní situace se ukázalo, že jde o zbytek výkopu neurčitelného významu s horní částí poměrně dobře zachovalého skeletu v anatomickém uspořádání na dně (obr. 2). Z lebky se kromě zlomků recentně poškozené mozkovny relativně robustní stavby s mužskými pohlavními znaky vyskytly ještě části obličejového skeletu a levá polovina dolní čelisti, jejíž chrup je silně obroušen, ale bez kazů. Z postkraniálního skeletu se podařilo zachránit jen sedm krčních obratlů, fragmenty obou klíčních kostí, horní polovinu pravé lopatky, hlavici pravé pažní kosti a několik drobných, blíže neidentifikovatelných kusů z hrudních obratlů a žeber. Na předposledním a posledním krčním obratli jsou patrné spondylotické změny. Zlomky lopatky a pažní kosti jsou poměrně robustní stavby s výrazným svalovým reliéfem. Pohřbeným byl jednoznačně muž, podle stupně obrusu chrupu zemřelý ve věku 45 až 50 let (Lovejoy 1985; cit. Stloukal 1999). Vyššímu věku odpovídají i degenerativně produktivní změny (spondylóza) krční páteře.

Spolehlivé datování objektu není možné, neboť z výplně se podařilo získat jen jeden drobný střep z pravěké keramické nádoby, kamenný úštěp a několik uhlíků. Otázkou proto zůstává, zda nález souvisí s několika jámami z pozdní doby kamenné zachycenými v tomto prostoru v roce 2006 (Přichystal 2007a) nebo spíše s rozlehlou osadou kultury s lineární keramikou, zasahující podle posledních poznatků až do bezprostředního jihozápadního sousedství. Vzhledem k dnes již značnému počtu odkrytých lidských kostrových pohřbů v jejím areálu (Berkovec 2004, 136–137; Geislerová 1996, 19, obr. 7; Přichystal 2006, 103; 2007b, 337; Tichý 1972, 34, tab. 32:2, 33; k nálezům z roku 2007 srov. níže) se jako pravděpodobnější jeví druhá možnost.

Jiří Kala, Michal Přichystal